

УДК 378:37.02

[https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1\(7\)-414-425](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1(7)-414-425)

Миرونчук Наталія Миколаївна доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, 10008, тел.: (0412) 43-14-17, <https://orcid.org/0000-0002-1360-6381>

Антонова Олена Євгеніївна доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри професійно-педагогічної, спеціальної освіти, андрагогіки та управління, Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, 10008, тел.: (0412) 43-14-17, <https://orcid.org/0000-0002-3240-6297>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ НА ЗАСАДАХ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Анотація. У статті викладається позиція, що використання технології ситуаційного навчання сприяє підготовці компетентного вчителя. Стверджується, що концепція професійно орієнтованого навчання майбутніх учителів ґрунтується на положенні, що фахові знання і вміння формуються у процесі послідовного розв'язання професійно орієнтованих завдань і ситуацій. Зазначено, що використання ситуаційного підходу забезпечує професійну спрямованість системи підготовки майбутніх учителів. Як основні елементи технології ситуаційного навчання, визначено метод аналізу конкретної ситуації та кейс-метод. Зазначено, що мета використання ситуаційних методів – сформувати досвід розв'язання проблем імітаційно-модельованої професійної діяльності на основі критичного осмислення інформації та прогностичних уявлень. Охарактеризовано ціннісні аспекти використання ситуаційного методу. Виокремлено алгоритм розв'язання ситуаційного завдання: аналіз описаних у ситуації умов; формулювання проблеми; формування ситуаційного завдання; пошук і формулювання альтернативних рішень та їх аналіз; вибір оптимального рішення та його реалізація; презентування варіанту рішення. З'ясовано структуру навчального заняття у процесі роботи з кейсом та описано зміст і методичку роботи суб'єктів навчання на кожному етапі. Зазначено тематику і мету використання окремих кейсів у процесі вивчення дисциплін педагогічного спрямування. Охарактеризовано

сутність, дидактичні можливості, методику роботи з відеокейсом. Узагальнено, що використання технології ситуаційного навчання в освітньому процесі сприяє формуванню в майбутніх педагогів аналітичних, когнітивних, практичних, комунікативних, творчих умінь. Окреслено перспективи подальшого пошуку: розробка методичних основ навчання майбутніх учителів створювати кейси та педагогічно доцільно використовувати їх у професійній діяльності.

Ключові слова: професійно орієнтовані завдання, ситуаційний підхід, інформація, інформаційно-комунікаційні технології, комунікативні вміння, критичне мислення, командна робота, майбутній учитель.

Myronchuk Nataliia Mykolaivna Doctor of Sciences (Pedagogy), Docent, Docent of departments of professional and pedagogical, special education, andragogy and management, Zhytomyr Ivan Franko State University, Velyka Berdychivska St., 40, Zhytomyr, 10008, tel.: (0412) 43-14-17, <https://orcid.org/0000-0002-1360-6381>

Antonova Olena Yevgeniivna Doctor of Sciences (Pedagogy), Professor, Manager of departments of professional and pedagogical, special education, andragogy and management, Zhytomyr Ivan Franko State University, Velyka Berdychivska St., 40, Zhytomyr, 10008, tel.: (0412) 43-14-17, <https://orcid.org/0000-0002-3240-6297>

FORMATION OF FUTURE TEACHERS' PROFESSIONAL COMPETENCE ON THE BASIS OF PROFESSIONALLY ORIENTED EDUCATION

Abstract. The article states the position that the use of situational learning technology contributes to the training of a competent teacher. The main position of the concept of professionally oriented education is indicated: professional knowledge and skills of future teachers are formed in the process of consistently solving professionally oriented tasks and situations. It is noted that the use of the situational approach ensures the professional orientation of the system of training future teachers. The main elements of the technology of situational learning are named: the method of analyzing a specific situation and the case method. The purpose of using situational methods is indicated – to form experience in solving problems of simulated professional activity on the basis of information critical understanding and prognostic ideas. The valuable aspects of using the situational method are characterized. The algorithm for solving the situational task is singled out: analysis of the conditions described in the situation; formulation of the problem; formation of a situational task; search and formulation of alternative solutions and their analysis; choosing the optimal solution and its implementation; presentation of

a decision option. The structure of the training session in the process of working with the case is clarified. The content and methodology of the training students at each stage are described. The topic and purpose of using individual cases in the process of studying pedagogical disciplines are specified. The essence, didactic possibilities, method of working with the videocase are characterized. It is summarized that the use of situational learning technology in the educational process contributes to the formation of analytical, cognitive, practical, communicative, creative skills of future teachers. Prospects for further research are outlined: development of methodological bases for teaching future teachers to create cases and pedagogically expedient use of them in professional activities.

Keywords: professionally oriented tasks, situational approach, information, information and communication technologies, communication skills, critical thinking, teamwork, future teacher.

Постановка проблеми. Швидкозмінні запити ринку праці щодо професійної підготовки компетентного вчителя, здатного актуалізувати свої знання і вміння в різних ситуаціях професійної діяльності, постійно навчатися та оновлювати свій досвід, критично осмислювати і креативно підходити до виконання професійних завдань, зумовлюють пошуки ефективних стратегій, методик і технологій навчання у закладах вищої освіти. Одним із дійових засобів максимального наближення процесу професійної підготовки майбутніх учителів до реалій педагогічної праці дослідники вважають професійно орієнтоване навчання. Концепція *професійно орієнтованого навчання* майбутніх учителів ґрунтується на положенні, що фахові знання і вміння набуваються унаслідок послідовного розв'язання професійно орієнтованих завдань і ситуацій, змодельованих відповідно до реалій педагогічної діяльності.

Професійно орієнтоване навчання ураховує сучасні освітні тенденції й вимоги, ґрунтується на стратегії контекстної підготовки фахівця, що передбачає включення здобувача освіти в змодельовані ситуації професійної діяльності або ж реальні педагогічні ситуації під час виконання професійно орієнтованих видів діяльності. Відтворення реальних професійних ситуацій педагогічної діяльності є істотною характеристикою професійно орієнтованої підготовки майбутніх фахівців. Використання ситуаційного підходу забезпечує професійну спрямованість системи підготовки майбутніх учителів, а також сприяє отриманню відповідних знань, виробленню компетентної поведінки та формуванню досвіду розв'язання педагогічних ситуацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи використання ситуаційного підходу викладено в наукових працях О. Антонової, І. Осадченко, О. Сидоренко, З. Скринник, В. Чуби, практичному

добробку сучасних дослідників, які розкривають сутність, види, особливості використання, методи технології ситуаційного навчання у підготовці майбутніх педагогічних фахівців (О. Друганова, Ю. Жилиєва, С. Ковальова, І. Леонтєва, І. Мартиненко, І. Осадченко, Г. Товканець, М. Швардак та ін.).

М. Швардак особливості використання кейс-технології в процесі підготовки майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти до застосування в подальшій практичній діяльності технологій педагогічного менеджменту. Визначено мету, алгоритм застосування, наведено приклад кейсу із рефлексивними запитаннями до нього, окреслено результативність, вказано недоліки та переваги застосування кейс-технології в професійній підготовці.

Однією з ефективних технологій професійної підготовки майбутніх учителів є технологія *ситуаційного навчання (кейс-методу)*, спрямована на розвиток критичного мислення, самостійності студентів, умінь розв'язувати проблеми, знаходити альтернативні варіанти рішень практичних проблем. М. Швардак [1] розкриває особливості використання кейс-технології в процесі підготовки майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти. Дослідниця визначає мету, алгоритм застосування, наводить приклад кейсу із рефлексивними запитаннями до нього, визначає недоліки та переваги застосування кейс-технології в професійній підготовці цих фахівців.

О. Друганова й І. Мартиненко [2] розкривають потенціал кейс-технології у процесі підготовки майбутніх викладачів, визначають роль професійно-креативного середовища закладу вищої освіти, яке максимально наближене до професійної діяльності, формує конкретні уявлення щодо специфіки педагогічної праці та є ресурсом для моделювання відповідних ситуацій.

І. Осадченко [3], розробляючи дидактичну модель технології ситуаційного навчання, визначила низку умов до процесу професійної підготовки майбутніх фахівців: дотримання дидактичних вимог щодо формулювання ситуаційних завдань та формування кейсів; спеціальна організація навчально-пізнавальної діяльності студентів у процесі виконання ситуаційних завдань; психодидактична готовність викладачів до застосування досліджуваної технології навчання.

У контексті розробленої технології ситуаційного навчання дослідниця вирізняє *метод аналізу конкретної ситуації* (як сукупність різноманітних прийомів/способів розв'язання нескладної (одно-, двокomпонентної) педагогічної ситуації, оформленої у ситуаційне завдання) та *метод кейс-стаді* (як спосіб розв'язання складної багатокомпонентної педагогічної ситуації з опорою на кейс (інформаційний пакет з докладним описом складної ситуації), доречний для пошуку правильного рішення щодо ситуації), спільну

дидактичну основу яких становлять ситуаційне завдання та власне алгоритм аналізу педагогічної ситуації [3, с. 63]. Методичні основи застосування технології ситуаційного навчання у підготовці фахівців різних галузей знань мають загальні та відмінні риси, водночас змістове різноманіття цих методів має необмежений потенціал.

Мета статті – окреслити дидактичні особливості, розвивальні та виховні можливості використання методу аналізу конкретної ситуації та кейс-методу в професійній підготовці майбутніх педагогів.

Виклад основного матеріалу. Результати теоретичного аналізу наукових досліджень дали підстави розглядати кейс-метод і як спосіб застосування конкретної ситуації, і як технологію навчання. І. Осадченко трактує «технологію навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи» як спеціально організоване навчання, яке включає «детальне проектування і реалізацію системи технологічних компонентів і рефлексування педагогом поетапних навчальних дій, завдяки чому досягається гарантований рівень прогнозованого результату: якісна підготовка вчителя початкової школи» [3, с. 25]. Структурно технологія навчання постає як системне утворення, яке поєднує розробку та функціонування таких компонентів, як: мета, зміст навчання, дидактичні принципи, форми, методи, засоби його організації; взаємодія суб'єктів навчання, результати навчання.

Кейс-метод у професійній педагогічній підготовці є технологією навчання, що ґрунтується на використанні опису або демонстрації ситуацій навчання чи практичної реальності, їх аналізі та пошуку найбільш продуктивних рішень. Мета використання таких ситуацій у процесі навчання – сформулювати досвід розв'язання проблем імітаційно-модельованої професійної діяльності на основі критичного осмислення інформації та прогностичних уявлень. Інформація може бути візуалізована на друкованих або комп'ютерних носіях, представлена у форму діалогу, драматизації, відео та ін. і має відтворювати реальний фактичний матеріал або бути наближеною до реальних умов професійної діяльності.

Методика навчання з допомогою професійно орієнтованих ситуацій має навчальне, розвивальне і виховне значення і застосовується для моделювання оптимальної поведінки майбутніх фахівців у професійній діяльності та набуття навичок пошуку професійних рішень, вироблення умінь особистісної та професійної самоорганізації, формування комунікативної компетентності, вміння працювати в команді, розвитку критичного мислення, виховання системи професійних цінностей і переконань. Тривале використання ситуаційного методу в процесі навчання формує у майбутніх фахівців стійкі навички розв'язання практичних професійних задач (ситуацій).

Аналіз науково-теоретичних джерел [4; 5; 6; 3; 7] та власний практичний досвід дає змогу визначити *ціннісні аспекти* використання ситуаційного методу:

–розгляд проблем педагогічної діяльності (особистісної та професійної культури педагога, етики комунікації, взаємодії суб'єктів освітньої діяльності, міжособистісних взаємин у колективі, стилю спілкування та ін.) на відстороненому матеріалі, який дозволяє співвіднести отриману інформацію з власним досвідом;

–занурення студентів у реальну ситуацію, яка надає приклад для осмислення, аналізу, міркування, обміну думками;

–колективне включення в спільний пошук шляхів розв'язання проблеми, що надає різні погляди на ситуацію, альтернативні думки, формує навички колективної/командної роботи;

–застосування активних методів навчання і візуалізації проблемної ситуації сприяє підвищенню рівня засвоєння навчальної інформації;

–наявність пізнавальних, інтерактивних, візуалізаційних, ігрових характеристик, що підвищує інтерес, мотивацію здобувачів освіти і посилює емоційний відгук на дію, факт, явище, які аналізуються;

–вироблення вмінь розв'язувати професійні проблеми в імітаційно-моделювальній діяльності у процесі навчання, що підвищує можливість творчого застосування набутих знань у практичній діяльності;

–розвиток комунікативних умінь.

На основі конкретної педагогічної ситуації формулюється *ситуаційне завдання*. Розв'язання ситуаційного завдання полягає у пошуку правильного рішення. І. Осадченко означає правильність розв'язання майбутнім учителем ситуаційного завдання «як уміння оперативно виокремити у ньому ситуаційну проблему, сформулювати та розв'язати ситуаційну задачу на засадах педагогічної етики: зберігаючи своє та фізичне й моральне здоров'я учнів, навчальний час, досягаючи навчально-виховних завдань та не використовуючи непедагогічних прийомів і методів взаємодії із учасниками навчально-виховного процесу» [3, с. 99]. У ньому є два основних компоненти: опис змісту педагогічної ситуації та сформульоване запитання. Приклади ситуаційних завдань, використовуваних нами у процесі викладання освітніх компонентів «Теорія і практика виховання», «Основи самоорганізації у професійній діяльності», «Теорія та методика педагогічної діяльності» та ін., вміщено у посібнику [6].

На основі узагальнення наукових підходів щодо аналізу і розв'язання ситуаційних завдань (І. Зязюн, Л. Мільто, І. Осадченко, Є. Коновалова, С. Сиротюк та ін.) виокремлено алгоритм розв'язання ситуаційного завдання [6, с. 16]: аналіз описаних у ситуації умов; формулювання проблеми

(визначення та усвідомлення суперечностей); формування ситуаційного завдання (виокремлення задачі із ситуації); пошук і формулювання альтернативних рішень та їх аналіз; вибір оптимального рішення та його реалізація (розв'язання ситуаційного завдання); презентування способу/варіанту вирішення.

Кейс-метод – «це спосіб розв'язання складної багатокomпонентної педагогічної ситуації з опорою на кейс (інформаційний пакет з докладним описом складної ситуації), доречний для пошуку правильного рішення щодо ситуації» [3, с. 63].

Кейс-метод може бути використаний під час лекційних, практичних, семінарських занять, однак має ґрунтуватися на врахуванні дидактичних вимог: урахування теми, мети, завдань навчального заняття, складності/доступності змісту навчального матеріалу, його практичної спрямованості, знань та досвіду студентів і викладача й ін.

Для роботи над кейсом відводиться навчальне заняття або значна частина його часу. Навчальне заняття, на якому застосовується кейс-метод, умовно може містити такі *етапи*: 1) підготовка до роботи з кейсом; 2) робота студентів з навчальним кейсом; 3) підсумковий етап роботи з кейсом.

Алгоритм роботи з навчальним кейсом на *підготовчому етапі* включає такі послідовні дії викладача і студентів: представлення викладачем кейсу; індивідуальне вивчення змісту навчального кейсу; обговорення кейсу (викладач оцінює ступінь осмислення інформації, підводить підсумки обговорення й оголошує завдання для роботи); формування підгруп студентів для роботи з навчальним кейсом у кількості 3-5 осіб; вибір модераторів підгруп; розподіл викладачем тем для роботи кожної підгрупи та/або визначення часу для виконання завдання і виголошення результатів); пояснення викладачем цілей і завдань роботи кожної підгрупи, форми представлення результатів.

Методика роботи студентів з навчальним кейсом на *основному етапі* передбачає такі дії студентів: вивчення відповідного теоретичного матеріалу, конспектів лекцій і практичних занять, матеріалів підручників та навчально-методичних посібників, матеріалів та відеоматеріалів у мережі Інтернет (якщо робота над кейсом здійснюється у позааудиторний час) тощо; аналіз ситуаційної задачі (теми, проблеми); розробка плану ситуаційного аналізу; обговорення варіантів рішень/розв'язків у підгрупі; прийняття рішення; узгодження своїх дій з іншими підгрупами; спільно з викладачем координування дій з іншими підгрупами щодо прийняття рішення; оформлення рішення [4, с. 273].

У процесі роботи з навчальним кейсом потрібно створити атмосферу вільного висловлення думки, пропонування різних варіантів рішень, свободи

дій. Водночас студенти мають зважити на те, що умови роботи над розв'язанням навчального завдання мають бути комфортними для усіх учасників інших підгруп.

Робота з навчальним кейсом – це колегіальний і водночас творчий процес, який потребує вмінь спілкуватися, дискутувати, доводити, приймати колективні рішення – тобто мати належний рівень сформованості *культури комунікації*. Роль викладача у цьому процесі – координувати роботу студентів; не обмежувати свободу висловлення думок; слухати процес обговорення студентами, не втручаючись у дискусію; за потреби мотивувати учасників заняття чи стимулювати обговорення, однак не коментувати їхніх рішень.

На *підсумковому етапі* роботи з навчальним кейсом кожна підгрупа готується до концептуального представлення власного варіанта рішення. Алгоритм роботи учасників роботи є таким: виступи модераторів підгруп з пропонованими варіантами рішення; аргументоване обговорення учасниками запропонованих рішень та внесення уточнень, коректив; підведення підсумків роботи (оформлення рішення/висновків); заслуховування коментарів викладача; оцінювання роботи підгруп.

Тематика використання навчальних кейсів є різною. Для засвоєння теми «Конфлікт у міжособистісних взаєминах, умови запобігання та шляхи вирішення» (освітній компонент «Культура міжособистісних відносин у закладах освіти та закладах спеціальної освіти») використано навчальний кейс «Бійки та глузування», інформаційна складова якого містила такі складові: 1) уривок з роману Дж.К. Джерома «Троє в одному човні, не рахуючи собаки» (опис ситуації), запитання до уривка, фото бійки і запитання для обговорення; 2) діалог двох учениць про образи і глузування, додаткові запитання для розуміння ситуації та наслідків; 3) інформація про взаєморозуміння, поради, пам'ятки, приклади з літератури. Результатом роботи з інформаційними матеріалами та обговорення є підготовка постера, що містить узагальнення та висновки за проблемою (причини, наслідки, правила поведінки, необхідні якості).

Для усвідомлення типів і форм прояву міжособистісних конфліктів використано навчальний міні-кейс «Булінг», в основу розробки якого покладено публікацію Н.Підлісної «Як починається травля дитини ровесниками і чому деякі діти стають мучителями». Інформаційна частина кейсу містила три складові: ситуація з описом тролінгу 11-річної дівчинки, яка набула форм булінгу; інформація «Булінг, мобінг, босинг, харасмент: ознаки і наслідки» та «Стилі поведінки у конфліктній ситуації».

У процесі вивчення освітнього компонента «Основи самоорганізації педагога-дослідника» використовуються кейси «Техніка ранкових сторінок», «Організація середовища існування».

Одним із різновидів ситуаційного навчання є використання відеокейсів. *Відеокейс* розглядаємо як навчальну методичку, побудовану на аналізі, обговоренні та розв'язанні проблемної ситуації із практики діяльності, представленої у формі відеофільму та методичного матеріалу для аналізу.

Студентам пропонуються відеокейси для перегляду та аналізу педагогічних явищ/проблем, а також надається завдання обміркувати й створити відеокейс самостійно.

О. Антонова [4, с. 274-275] визначає такі *дидактичні можливості* методу відеокейсу:

- 1) поєднуючи аудіо- і візуальну сторони подання інформації, відеокейс формує уявлення у студентів про майбутню професійну діяльність;
- 2) підвищує мотивацію, пробуджує інтерес у студентів до майбутньої професії, впливаючи на емоції й почуття (розвиваючи емпатію, співпереживання);
- 3) збільшує рівень автономності й самостійності здобувачів;
- 4) сприяє більш ефективному засвоєнню інформації і подальшого її використання на інших заняттях і для розв'язання інших завдань;
- 5) дозволяє оптимально використовувати практичні ситуації, завдяки конкретності й стислості відеокейсів [4].

Методика роботи з відеокейсом передбачає такі дії:

- 1) вибір відеосюжету, в якому відображені актуальні для професійної діяльності проблеми;
- 2) підготовка інформаційних матеріалів: обставини, які відображено в сюжеті; умови, за яких підготовлено відеофільм; фактаж до теми відеофільму; можливі теми/питання для обговорення тощо;
- 3) підготовка модератора, який проводитиме роботу з відеокейсом;
- 4) перегляд і аналіз відеосюжету з інформуванням та проведенням дискусії, обговорення стосовно змісту відеофільму та порушених у ньому проблем.

Метод відеокейсу використовуємо у процесі вивчення навчальної дисципліни «Теорія та методика педагогічної діяльності», яка викладається для здобувачів магістерського рівня вищої освіти спеціальностей 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта, 014 Середня освіта (за спеціалізаціями).

Відеокейс «Учителька» містить відеосюжети з поведінкою педагога у взаємодії з учнями. Мета використання відеокейсу – проаналізувати негативні штами мовлення вчителя у професійній діяльності, виробити правила його мовної поведінки. Для аналізу подаються невеликі фрагменти, в яких зафіксовано репліки вчителя на зразок: «ви найгірший клас за всі роки моєї роботи», «а голову ти вдома не залишив?», «або вийдеш ти, або вийду я»,

«якщо ти такий розумний, сядь на моє місце і проведи урок», «сіли за парти – дзвінок для вчителя» та ін.

Мета відеокейсу «Здивуй світ», для створення якого використано фрагмент фільму-драми «Заплати іншому», – проаналізувати методи роботи вчителя з класом, з'ясувати особливості педагогічного впливу на емоційно-ціннісну сферу молодшого/підліткового шкільного віку, проаналізувати актуальність виголошеної ідеї «відплатити добром іншим», надати пропозиції для проектної роботи з учнями.

У процесі використання відеосюжетів застосовується також комбінована форма подання інформації: структурований текст, добірка додаткового матеріалу (документи, фото, ін.), відео (аудіо, фрагмент фільму, мультфільм), особистий досвід). Викладач обирає найбільш доцільний формат використання навчального відеокейсу: самостійне вивчення теми, написання есе, групове навчання, дискусія.

Таким чином, використання технології ситуаційного навчання в освітньому процесі сприяє формуванню в майбутніх педагогів умінь: аналітичних (сприйняття і критичне осмислення інформації, її аналіз), когнітивних (формування знань), практичних (активне відтворення суб'єктом процесу пізнання усвідомлених властивостей, відношень, зв'язків, перетворення знань у практичні уміння і навички), комунікативних (уміння вести дискусію, аргументувати, спілкуватися з іншими членами групи, виявляючи культуру взаємодії), творчих (генерування альтернативних рішень, перенесення знань, умінь, досвіду в різні ситуації практичної діяльності).

Висновки. Узагальнюючи викладене, зазначимо, що технологія ситуаційного навчання ґрунтується на поєднанні елементів проблемного, проектного навчання та використання інформаційно-комунікаційних технологій. Вона представлена методами аналізу конкретних ситуацій та кейс-методу (описовий кейс, відеокейс). Застосування технології ситуаційного навчання є інноваційним підходом, що дозволяє встановити тісний зв'язок між теоретичними знаннями та їх практичною реалізацією у процесі професійної підготовки майбутнього вчителя.

Головне призначення цієї технології – удосконалювати вміння працювати з інформацією, розвивати у майбутніх фахівців здатність критично осмислювати, аналізувати актуальні проблеми, знаходити оптимальні способи їх розв'язання, формулювати відповідні рішення. Використовуючи в навчанні методи аналізу конкретної ситуації та кейс-метод, слід зважати на вимоги структурованості методів, дотримання алгоритму та методики роботи з ними, доступності й зрозумілості завдань для роботи. Навчально-розвивальний потенціал у підготовці майбутніх фахівців має відеокейс як різновид кейс-методу, дидактичні можливості використання якого зростають завдяки введенню аудіовізуальних каналів сприйняття інформації.

Використання технології ситуаційного навчання розвиває активність студентів, формує уміння партнерської взаємодії, розвиває комунікативні навички та сприяє формуванню професійних педагогічних якостей. Перспективи подальшого пошуку передбачають розробку методичних основ навчання майбутніх учителів створювати кейси та педагогічно доцільно використовувати їх у професійній діяльності.

Література:

1. Шардак М. Кейс-технології в системі підготовки майбутніх керівників закладів освіти до застосування технологій педагогічного менеджменту. *Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип. 10. С. 135–140.
2. Друганова О. М., Мартиненко І. І. Кейс-технологія як ефективний спосіб підготовки сучасного викладача вищої школи. *Теорія та методика навчання і виховання*. 2019. №46. <https://doi.org/10.34142/23128046.2019.46.04>
3. Осадченко І. І. *Теорія і практика ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи* : монографія. Умань : ПП Жовтий, 2012. 414 с.
4. Антонова О. Є. Практико-орієнтований підхід у формуванні професійної майстерності майбутнього вчителя. В: О. А. Дубасенюк, ред. *Теорія і практика професійної майстерності в умовах ціложиттєвого навчання*: монографія. Житомир: Вид. Рута, 2016. С. 262–285.
5. Ковальова С. М. Застосування технології кейс-методу у професійній підготовці майбутніх учителів: для студентів та викладачів вищої школи: методичні рекомендації. Житомир, 2012. 60 с.
6. Мирончук Н. М. *Професійно орієнтовані ситуації самоорганізації у діяльності викладача вищої школи*: практикум. Житомир: Житомирський державний університет ім. І. Франка, 2020. 40 с.
7. Скринник З. Е. *Психологія і педагогіка. Проведення індивідуального заняття за методом аналізу конкретних навчальних ситуацій (case study)*: навч.-метод. посібн. Львів: ЛІБС УБС НБУ, 2012. 145 с.

References:

1. Shardak, M. (2021). Keis-tekhnologii v systemi pidhotovky maibutnix kerivnykiv zakladiv osvity do zastosuvannia tekhnologii pedahohichnoho menedzhmentu [Case technologies in the system of training future heads of educational institutions for the use of pedagogical management technologies]. *Naukovyi visnyk Lotnoi akademii. Serii: Pedahohichni nauky*. Vyp. 10. S. 135–140 [in Ukrainian].
2. Druhanova, O. M., Martynenko, I. I. (2019). Keis-tekhnologiiia yak efektyvnyi sposib pidhotovky suchasnoho vykladacha vyshchoi shkoly [Case technology as an effective method of training a modern teacher of a higher school]. *Teoriia ta metodyka navchannia i vykhovannia*. №46. <https://doi.org/10.34142/23128046.2019.46.04> [in Ukrainian].
3. Osadchenko, I. I. (2012). *Teoriia i praktyka sytuatsiinoho navchannia u pidhotovtsi maibutnix uchyteliv pochatkovoї shkoly* [Theory and practice of situational learning in the training of future primary school teachers]: monohrafiia. Uman: PP Zhovtyi. 414 s. [in Ukrainian].
4. Antonova, O. Ye. (2016). Praktyko-oriientovanyi pidkhid u formuvanni profesiinoi maisternosti maibutnoho vchytelia [A practice-oriented approach in the formation of professional skills of the future teacher]. V: O. A. Dubaseniuk, red. *Teoriia i praktyka profesiinoi maisternosti v umovakh tsilozhyttievoho navchannia*: monohrafiia. Zhytomyr: Vyd. Ruta. S. 262–285 [in Ukrainian].

5. Kovalova, S. M. (2012). *Zastosuvannia tekhnologii keis-metodu u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv [Application of case method technology in professional training of future teachers]:* dlia studentiv ta vykladachiv vyshchoi shkoly: metodychni rekomendatsii. Zhytomyr. 60 s. [in Ukrainian].

6. Myronchuk, N. M. (2020). *Profesiino oriientovani situatsii samoorhanizatsii u diialnosti vykladacha vyshchoi shkoly [Professionally oriented situations of self-organization in the activity of a higher school teachers]:* praktykum. Zhytomyr: Zhytomyrskyi derzhavnyi universytet im. I.Franka. 40 s. [in Ukrainian].

7. Skrynnyk, Z. E. (2012). *Psykhologhiia i pedahohika. Provedennia indyvidualnoho zaniattia za metodom analizu konkretnykh navchalnykh situatsii (case study) [Psychology and pedagogy. Conducting an individual lesson using the method of analyzing specific educational situations (case study)]:* navch.-metod. posibn. Lviv: LIBS UBS NBU. 145 s. [in Ukrainian].